

MARIANNE MIETTINEN & HINNI HIRVONEN

Kuningatar- laji

**KÄSIKIRJA
JALKAPALLOILEVILLE
TYTÖILLE**

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

© Marianne Miettinen, Hinni Hirvonen
ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2025

Kannen kuvat: Sabrina Bqain
Graafinen suunnittelu: Päivi Puustinen

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-49012-8

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2025

*Kaikille pienille tytöille, jotka haaveilivat ammattilaisuudesta
silloin, kun se ei ollut vielä mahdollista – ja niille, jotka taistelivat
yhdenvertaisten mahdollisuuksien puolesta.*

SISÄLLYS

Ei muka ketään kiinnosta! Uskalla unelmoida! 9

Erilaiset pelaajapolut 17

Omalta alueelta Suomi-paitaan 19

Lappeenrannasta Lontooseen *Eveliina Summanen* 23

Välintuntipeleistä kipinää *Vilma Koivisto* 27

Oman tiensä kulkija *Anni Hartikainen* 31

Ilon kautta huipulle *Anna Tamminen* 34

Neljä erilaista mutta jotain samaa 39

Mitä huipulle pääseminen vaatii? 40

Maalitykistä toppariksi Italian viheriöille *Anna Auvinen* 41

Intohimoisesti kohti huippua 47

Itsetuntemuksella itseluottamusta 51

Miten vaikeista hetkistä selviää? *Linda Sällström* 52

Vaikeuksien kautta voittoon *Essi Sainio* 55

Olen ainutlaatuinen ja minusta on moneksi 63

Loukkaantuminen – maailmanloppu, tai ei sittenkään 64

Jaksaa, jaksaa! 67

Liiku paljon ja monipuolisesti 70

Himoharjoittelija *Oona Sevenius* 73

Kolmessa päivässä Ykkösestä huippuliigaan

Kerttu Karresmaa 79

Nopeasti ja kovaa 81

Kokonaisuus ratkaisee 84

Riittävästi energiaa 85

Syö usein 87

Jalkapallo ykkösurana 90

- Urheilu plus koulu vai toisin päin? 92
Omaan tahtiin 95
Mitä opin futiksesta? 97
Kapteenista kehityspäälliköksi *Heidi Kivelä* 98
Itä-Helsingistä ammattilaiseksi Italiaan *Nora Heroum* 105

Jalkapallon ammattilainen, mutta ei pelaaja 111

- Järjestöstä jalkapalloseuraan *Annariina Seppä* 111
Yksi Euroopan huipuista *Lina Lehtovaara* 115
Piritta Pohjoiskaarteesta *Piritta Gurung* 122
Tapiolan hiekalta urheilutoimittajaksi *Hinni Hirvonen* 127

Peli katsojan silmin 139

- Hei naistenkin pelit näkyvät televisiossa! 140
Mitä kannattaa katsoa? 144
Hyökkääjästä asiantuntijaksi *Hanna Ruohomaa* 148

On vain yksi peli 154

- Sama peli – yhtäläiset mahdollisuudet 155
Case Leppäveden Leppä 158
Meiltäkin voi vaatia! 161
Pelaajien peli *Olga Ahtinen* 166
Tämä on kilpailu 171

Heittäytykää – peli on auki 175

- Nollan kentän Köyliöstä maailman huipulle *Jutta Rantala* 175
Kapteenin viimeinen valssi? *Tinja-Riikka Korpela* 185
Enemmän kuin arvokisat *Marko Saloranta* 195

Lähteitä 199

Kuvalähteet 201

EI MUKA KETÄÄN KIINNOSTA! USKALLA UNELMOIDA!

Kun lähes 30 000 katsojaa mylvii, meteli on korviahuumava – ainakin, jos kyse on tuhansista intohimoisista jalkapallokantajista. Tunnelmaa voi verrata vaikkapa suosikkibändin konsertin kokemiseen eturivissä. Eletään hetkessä ja joka ikisellä solulla, yhdessä ja täysillä tuttujen ja tuntemattomien kanssa.

Osa katsojista pitelee ilmassa sinipunaisia huiveja, joita koristaa yksi maailman tunnetuimmista logoista. Se kuuluu FC Barcelonalle, katalonialaisseuralle, jonka brändin arvoksi vuonna 2024 laskettiin 1,579 miljardia euroa. Sillä summalla nousee kolmannelle sijalle koko maailman jalkapalloseurojen vertailussa.

Ottelun alkuun on vielä hyvin aikaa, mutta legendaarisen Camp Nou stadionin lehtereillä on jo tuhansia katsojia. Vuonna 1957 valmistunut jalkapallopyhättö henkii arvokkuutta, ja lähes sadan tuhannen katsojan kapasiteetilla se on Euroopan suurin jalkapallostadion. Kenttä on lähellä katsomoa, ihan niin kuin kunnan jalkapallostadionilla kuuluukin, ja alimmilla riveillä istuvat katsojat voivat lähes koskettaa vaihtopenkillä istuvia pelaajia. Barcelonan miehet ovat pelanneet Camp Noulla 1950-luvulta, ja se on toiminut myös kesäolympialaisten ja Mestarien liigan finaalin näyttämönä.

Joulukuisena keskiviikkona siellä pelataan jälleen Mestarien liigaa, mutta nyt kyseessä ei ole seuran miesten peli, vaan naisten. Barcelonan miehet ovat päättäneet lohkovaiheensa jo marraskuussa. Menestykseen tottuneen seuran pelit eivät ole sujuneet toivotulla tavalla, ja mollivoittoisen syksyn jälkeen heidän europelikeväänsä jatkuu ”vain” Eurooppa-liigassa.

Barcelonan naiset sen sijaan johtavat Mestarien liigan lohkoaan. Joukkuetta pidetään Euroopan parhaana, siitä huolimatta, että edellisenä keväänä Mestarien liigan finaalissa ranskalainen Olympique Lyonnais yllätti katalonialaiset. Kotimaansa kamaralla Barcelona on ollut voittamaton, sillä joulukuussa 2022 tilanne on se, ettei joukkue ole menettänyt liigassa pistettäkään sitten kesäkuun 2021. Kaudella 2021–2022 se ei hävinnyt Espanjan pääsarjassa otteluakaan.

Ehkä siksi yleisöä on saapunut niin sankoin joukoin kannustamaan; Kataloniassa on totuttu voittamaan. Voiton kokeminen yhdessä on jalkapallon suola, sokeri ja suklaa.

Paikalla on paljon perheitä: pieniä tyttöjä ja poikia, vähän vanhempia tyttöjä ja poikia, teini-ikäisiä, isiä, äitejä, isovanhempia. Monen lapsen ja nuoren paidan selässä lukee ”Alexia” joukkueen kenties suurimman tähden Alexia Putellaksen mukaan. 2000-luvulla myös tyttöpelaajien on mahdollista unelmoida Ballon d’Orista, maailman parhaan pelaajan palkinnosta, maailman legendaarisimmilla jalkapallostadioneilla pelaamisesta tai jalkapallon pelaamisesta ammattilaisena.

Yleisön huuto kantautuu myös pelaajatunneliin. Samaa käytävää ovat kulkeneet Johan Cruyffin, Diego Maradonan, Rivaldon, Ronaldinhon, Xavin, Jari Litmasen ja Lionel Messin kaltaiset legendat. Tai kuten tässä kirjassa on sopivaa mainita: samaa käytävä ovat kulkeneet sellaiset supertähdet kuin Ballon d’Orilla kahdesti palloittu Putellas ja vuoden 2023 MM-kisojen parhaana pelaajana palloittu ja saman vuoden Ballon d’Orin pokannut Aitana Bonmatí.

Joulukuussa 2022 pelaajakäytävässä seisoo näistä Barcelonan tähdistä toinen, Bonmatí, valmiina haastamaan FC Rosengårdin, yhden Ruotsin menestyneimmistä seuroista. Bonmatí tunnetaan keskikentän kapellimestarina, maagisena pallotaiturina, jonka murtosytöt repivät vastustajan puolustuksen rikki.

Bonmatín toisella puolella pelaajatunnelissa seisoo myös

tuolloin 28-vuotias vaasalaislähtöinen keskikenttäpelaaja Ria Öling. Öling on tempokuljetusten ja syöttöjen salaamisen mestari ja kuuluu seurajoukkueensa avainpelaajiin. 28-vuotiaaksi hän on nähnyt paljon: EM-kisat, nuorten MM-kisat, Mestarien liigan pelejä... Öling on tottunut pelaamaan isoja otteluita niin ruotsalaisen Rosengårdin kuin naisten maajoukkueen Helmareidenkin kanssa ja kohtaamaan maailman parhaita pelaajia.

Mutta näin legendaarisessa jalkapallopyhätössä hänkään ei ole ennen pelannut. Kun ottelu päättyi, taululla ovat tyyli 6-0-lukemat.

Myöhemmin haastattelussa Öling kuvailee, että ottelu tuntui samalta kuin olisi 90 minuuttia pelannut rondo: hän ja muut Rosengård-pelurit keskellä, kun kotijoukkue pyöritti palloa.

Ölingin Rosengård on Pohjois-Euroopan kärkeuroja, 14-kertainen Ruotsin mestari. Vielä kymmenkunta vuotta sitten Ruotsin Damallsvenskan oli maailman parhaita sarjoja. Se ei kuitenkaan nyt riitä, sillä maailmalla naisten jalkapallo kasvaa ja kehittyy todella, todella nopeasti. Kansainvälisen jalkapalloliitto FIFA:n raportissa vuodelta 2023 kerrotaan, että pelaajamäärät ovat kasvaneet vuodesta 2019 neljänneksellä. Tällä hetkellä maailmassa yli 16 miljoonaa tyttöä ja naista pelaa jalkapalloa.

Vielä 2000-luvun alussa moni (miesten) jalkapallon tosifani ei osannut nimetä kovin montaa jalkapalloilevaa naista, mutta yhden he luultavasti osasivat: brasilialaisen Martan. Hyökkääjänä pelaava Marta sylki maaleja, tykitti kikkoja liukuhihnalta ja hymyili punatuilla huulillaan temppuillaan pallon kanssa. Martakin halusi pelata Ruotsin kovatasoisessa sarjassa, ja sinne hänet Brazilian sambakentiltä löysi Helmareitakin valmentanut Andreê Jeglertz.

2000-luvun alkupuoliskolla Martan edustama Umeå kuului naisten Mestarien liigan menestyneimpiin seuroihin. Umeån riveissä pelasivat myös suomalaiset Laura Kalmari, Sanna Valkonen ja Jessica Julin. Myöhemmin siellä pelasi myös muun muassa

Anne Mäkinen, joka valittiin vuoden 2005 EM-kisojen parhaaksi pelaajaksi. Jotakin tuosta aikakaudesta kertonee se, että hän sai tietää valinnastaan vasta kolme vuotta myöhemmin toimittajan kysyessä asiasta.

Noissa Englannissa 2005 pelatuissa EM-kisoissa Suomi eteni aina välieriin asti. Maajoukkueessa ei tuohon aikaan ollut yhtään täysammattilaispelaajaa, vaan suurin osa opiskeli – poliisiksi, arkkitehdiksi, fysioterapeutiksi – ja loput tekivät osapäivätöitä.

Suomi ei ollut poikkeus, sillä sama tilanne oli myös suurimassa osassa kisoihin osallistuneista maajoukkueista. Kisojen emäntämaassa Englannissa naisten pelaama jalkapallo oli kielletty vuoteen 1971 asti, joten kiinni kurottavaa miesten jalkapallon edellytyksiin oli valtavasti.

Vuonna 2005 EM-kisoissa oli mukana kahdeksan joukkuetta ja yleisömäärät vaatimattomia vaikka siihen aikaan suuria: usein hieman alle tuhannesta muutamaan tuhanteen. Kisaemäntä Englanti veti kuitenkin omiin otteluihinsa enemmän väkeä. Suomen ja Englannin välistä ottelua seurasi reilut 29 000 silmäparia, mikä oli myös silloinen naisten jalkapallo-ottelun yleisöennätys.

Näin turnauskokemuksesta kertoo Marianne Miettinen, toinen tämän kirjan kirjoittajista:

Naisten peleissä olin tottunut siihen, että katsojia oli sarjapeleissä muutamia satoja, maaotteluissa ehkäpä muutama tuhat. Kun Suomi pääsi kisoihin, päätimme kaveriporukalla, että Englantiin on lähdeittävä kokemaan tämä historiallinen hetki – maksoi mitä maksoi. Ensimmäinen näkemämme matsi oli Suomen avausottelu emäntämaata Englantia vastaan.

Istuimme Suomen pelipaidoissamme keskellä noin 28 800:aa englantilaista, mutta se ei menoa häirinnyt. Oli niin upeaa nähdä Suomi ensimmäistä kertaa EM-lopputurnauksessa, että *Maamme*-laulun soidessa kylmät väreet menivät sähköiskuina läpi

koko kropan. Peli oli vielä tosi tasainen. Englanti johti ensimmäisen puoliajan jälkeen 2–0, mutta Suomi nousi tasoihin Anna-Kaisa Rantanen ja Laura Kalmarin maaleilla. Ja sitten tyrmäysiskuna Englanti teki vielä 3–2 voittomaalin 90+1 minuutilla. Kaikki futiksen suuret tunteet tuli käytyä sen pelin aikana läpi, vaikka en edes itse ollut sillä kertaa osana joukkuetta.

Harva vuoden 2005 EM-kisoissa pelanneista kuitenkaan ajatteli, että 17 vuoden päästä, vuoden 2022 EM-kisoissa, näyttämöiksi kelpaisivat vain suuret stadionit ja että finaali pelattaisiin loppuunmyydylä, legendaarisella Wembleyllä. Niin kuitenkin kävi.

Sillä kertaa Marianne Miettinen toimi EM-kisojen finaalissa Ylen asiantuntijakommentaattorina:

Jos 2005 EM-kisoissa oli hyvä tunnelma Englannin peleissä, vuonna 2022 EM-lopputurnauksen Englanti–Saksa-finaali oli kuin eri maailmasta. Nyt katsojamäärä oli kolminkertainen verrattuna vuoteen 2005: katsojia oli yli 87 000. Saavuimme Ylen selostajan Matti Härkösen kanssa paikan päälle ajoissa, koska tiesimme, että ruuhkaa on odotettavissa. Ihmiset olivat saapuneet stadionin ulkopuolelle fiilistelemään jo tunteja ennen peliä, ja valehtelematta noin 80 prosentilla ihmisistä oli Englannin fanikamaa: huiveja, paitoja, lippuja, hattuja.

Paikalla oli perheitä, kaveriporukoita, miehiä, naisia, tyttöjä, poikia, ja tunnelma oli odottava ja iloinen. Ennen peliä teimme tv-lähetykseen lyhyen suoran kenttätasosta, ja meteli oli jo siinä vaiheessa niin kova, että mikrofoniiin piti huutaa, jotta Pasilan studiossa saatiin selvää sanoistamme.

Oletteko koskaan kuulleet yli 80 000 ihmisen kuoroa? No me kuulimme, kun Englannin kansallislaulu *God Save the Queen* täytti koko Wembleyn. Ihan kuin koko stadion olisi ollut yhtä hetken aikaa. Tunnelma roihahti jatko-ottelussa, 110 minuutin kohdalla.

Kun jatko-ottelua oli jäljellä enää 10 minuuttia, odottelin jo rankkarikisaa, mutta Englannin Chloe Kelly oli toista mieltä. Kulmapotkun jälkitilanteesta hän survoi pallon lähietäisyydeltä sisään, ja Wembley räjähti riemusta. Muutamaa tuhatta saksalaisfania lukuun ottamatta koko stadion huusi kurkku suorana. En kuullut enää Matti Härkösen selostusta luureissa, kuulin vain sen pauhun, tunsin ilosta pomppivien ihmisten aiheuttaman tärinän ja hengitin tunnelmaa. Se oli jotain aivan käsittämätöntä!

Kesän 2022 EM-kisoissa yleisökeskiarvo huiteli 18 500 pinnassa, ja kaikkiaan kisoja seurasi paikan päällä yli puoli miljoonaa katsojaa. EM-kisat jatkoivat siitä, mihin vuoden 2019 MM-kisoissa jäätiin, sillä tv-ennätykset rikkoontuivat ympäri maailman. Englannissa finaalia katsoi televisiosta parhaimmillaan 17,4 miljoonaa katsojaa, mikä teki siitä paitsi kaikkien aikojen seuratuimman naisten urheilun lähetyksen, myös Britannian vuoden 2022 siihen mennessä katsotuimman tv-lähetyksen. Suomessa EM-kisat löysivät kaikkiaan 2,6 miljoonan suomalaisen olohuoneeseen, ja Englannin ja Saksan välinen finaali tavoitti jopa 1,3 miljoonaa suomalaista.

Myös Helmareiden pelaajat saivat osansa huumasta. B-lohkon avausottelua Espanjaa vastaan Milton Keynesissä seurasi 16 819 katsojaa, mikä oli naisten EM-kisahistorian ennätys ottelussa, jossa kumpikaan joukkueista ei ollut emäntämaa. Suomen EM-kisojen viimeiseksi jäänyttä Saksa-ottelua seurasi paikan päällä katsojia vieläkin enemmän: yli 20 000.

Jo ennen vuoden 2022 EM-kisoja oli helppo ennustaa, että kisoista tulisivat kaikkien aikojen seuratuimmat naisten EM-kisat. Keväällä Barcelona oli vetänyt Camp Noulle Mestarien liigan puolivälierään Real Madridia vastaan 91 553 katsojaa. Naisten seurajoukkueiden yleisöennätys rikkoontui kirkkaasti, sillä edellisestä vastasi Atletico Madrid, joka veti 2019 Wanda Metropolitanolle 60 739 katsojaa, Barcelonaa vastaan silloinkin.

Uskaltaako joku vielä tämän kaiken jälkeen väittää, ettei naisten pelaama jalkapallo kiinnosta?

Samaan aikaan kun yleisömäärät ovat lisääntyneet, pelaajista on kasvanut tähtiä. Forbes arvioi Alexia Putellaksen palkaksi vuonna 2023 neljä miljoonaa dollaria (3,66 miljoonaa euroa), josta 800 000 tulee pelitienesteistä ja loput esimerkiksi mainostuloista. Hänellä on Instagramissa yli 3,3 miljoonaa seuraajaa, mutta sosiaalisen median huomiossa ja tienesteissä hän kalpenee vielä yhdysvaltalais-tähdille. Uransa kauteen 2024 päättänyt yhdysvaltalaisyökkääjä Alex Morgan oli vuonna 2023 palkkakuningatar 7,1 miljoonan dollarin tienesteillään, joista peräti 6,3 miljoonaa tuli jalkapallon ulkopuolisista tuloista.

Vuonna 2024 parhaiten pelitienesteillään tienasi Putellaksen joukkuekaveri Bonmatí, jonka palkaksi arvioitiin uuden, syksyllä 2024 solmitun sopimuksen mukaan jopa miljoona euroa. Se tekee Bonmatísta kaikkien aikojen kovapalkkaisimman naispelaajan. Parhaiten palkatut naispelaajat ansaitsevat mediatietojen mukaan Englannissa ja Pohjois-Amerikassa noin 400 000–600 000 euroa.

Ria Öling, Alexia Putellas sen paremmin kuin Aitana Bonmatí-kaan eivät ehkä uskaltaneet kuvitella pienenä jalkapallon aloittaessaan, että jonain päivänä he pelaavat rakastamaansa lajia ammattikseen kymmenien tuhansien katsojien hurratessa. Heistä jokainen on huipulle ponnistaessaan joutunut myös taistelemaan ennakkoluuloja vastaan ja kohtaamaan hankalia hetkiä.

Tämän kirjan tarkoituksena on auttaa sinua inspiroitumaan ja unelmoimaan jalkapallosta, mutta myös kohtaamaan vaikeat hetket ja selviämään niistä. Helmari-pelaajat ja -taustat tarjoavat parhaat vinkkinsä niin harjoitusten, ravinnon, psyykkisten taitojen kuin levonkin suhteen, jotta sinulla olisi työkaluja myös omalla polullasi.

Meistä kaikista ei tule huippupelaajia, jotka päätyvät odottamaan pelin alkua Camp Noun pelaajatunneliin. Kaikista ei tarvitse-

kaan: jalkapallo on mainio laji ihan jokaiselle taaperosta mummoon. Sitä voi harrastaa vaikkapa 11 vastaan 11 -pelinä, 7 vastaan 7 -pienpelinä, futsalina tai rantafutiksena. Moni on myös löytänyt ammatin jalkapalloharrastuksen kautta.

Tästä kirjasta voit nauttia myös, jos olet jalkapallon harrastaja, penkkiurheilija tai vasta tutustut jalkapallon mahtavaan maailmaan. Helmareiden tarinat innostavat ja inspiroivat jokaista. Tervetuloa mukaan futismatkalle!

Keväällä 2025

Marianne & Hinni

ERILAISET PELAAJAPOLUT

Joku on aloittanut jalkapallon perhefutiksesta, toinen taas sisarusten kanssa pihapelejä pelaillen.

Jonkun vanhemmat ovat kannustaneet aloittamaan ja etsineet joukkueen, toinen on kinunnut viikkoja päästäkseen lähiseuran harjoituksiin.

Joku on tiennyt lapsesta asti, että sinivalkoinen Suomi-paita on se, jota haluaa kantaa. Toinen taas on liittynyt futisseuraan parhaiden kavereiden kanssa ja nauttii jokaisesta treenistä, turnausmatkasta, futiselämyksestä kentällä ja stadioneiden katsomoissa miettimättä sen enempää, minne polku pelaajana vie.

Pelaajapolut kulkevat yksilöllisten mutkien kautta, ja samalla tavoin myös pelaajana kehitytään hyvin yksilöllistä vauhtia. Tässä luvussa tavataan Anni Hartikainen, joka on harjoitellut hyvin määrätietoisesti pienestä pitäen. Anna Tamminen taas ei ole vielä aikuiseksi vartuttuaankaan ollut aina varma, onko jalkapalloammattilaisuus se omin juttu.

Kehittymiseen vaikuttavat lukemattomat tekijät: esimerkiksi liikuntamäärät, harjoitusmäärät, harjoittelun laatu, ympärillä olevat toiset pelaajat, valmennuksen taso sekä pelien taso.

Läheskään kaikki ei ole siis itsestä kiinni. Pienillä paikkakunnilla voi joutua tekemään isojakin päätöksiä, jos läheltä ei löydy riittävän haastavaa ympäristöä ja tavoitteena on tulla huippuammattilaiseksi. Toisaalta myös pienillä paikkakunnilla voi löytyä mainioita ratkaisuja pelaajana kehittymiseen. Esimerkiksi poikien kanssa harjoitelleet ja pelanneet Eveliina Summanen ja Vilma Koivisto ovat kulkeneet tällaisen pelaajapolun.

Vilma Koivisto muutti yksin toiseen maahan 15-vuotiaana, ja se on eräänlainen ääriesimerkki siitä, miten jalkapallo voi kunnianhimoista pelaajaa kuljettaa. Nuori oli myös Eveliina Summanen muuttaessaan 16-vuotiaana Helsinkiin. Näin hän kuvaa tilannetta:

”Kun olin laittanut jalkapallon etusijalle, tiedostin, että Lappeenranta ei pitkällä aikavälillä ole oikea ratkaisu, mikäli haluaa edetä ja luoda tästä ammatin. Oli aika looginen päätös muuttaa Helsinkiin. Olin kuullut Märskystä [Mäkelänrinteen urheilulukioista] ja päätin, että menen sinne, ja sitten menin. Helsingillä oli paljon tarjottavaa, monta erilaista joukkuetta.”

Paljon pelaajapolkuun vaikuttaa myös perheen ja läheisten tuki. Lähes jokainen tähän kirjaan haastateltu pelaaja korostaa, miten merkittävä rooli perheellä on ollut matkalla jalkapalloilijaksi. Oona Seveniuksen isä on toiminut tyttärensä fysiikkavalmentajana, tehnyt hänelle fysiikkaohjelmia ja käynyt Seveniuksen kanssa lenkeillä jo tämän ollessa nuori. Vilma Koiviston vanhemmat ovat etsineet 15-vuotiaalle tyttärelleen sopivia seuroja Ruotsista. Vaikkei vanhemmilla omaa jalkapallotaustaa löytyisikään, tukea voi myös muilla tavoin: Eveliina Summanen kertoo vanhempiensa laittaneen mukaan viikoksi eväsrasioita tyttären asuessa 16-vuotiaana lukiolaisena Helsingissä. Kaikki kiittelevät läheisiään lukemattomista tunteista ja kilometreistä, joita on vietetty tien päällä matkalla harjoituksiin ja peleihin.

Pelaajan kehitykseen vaikuttaa myös kaupungin jalkapallokulttuuri. Käydäänkö oman kylän joukkueiden pelejä katsomassa jo lapsesta lähtien? Puhutaanko futiksesta kaupoissa, kahviloissa ja kouluissa? Käytetäänkö seuravaatteita koulussa?

Myös harjoitusolosuhteet vaihtelevat paikkakunnalta toiselle. Joissain kaupungeissa pitää olla talvisaikaan luova, jotta palloa pääsee potkimaan oman joukkueen treenivuorojen ulkopuolella. Kaikialla ei edes ole halleja, ja jos onkin, ne eivät välttämättä ole aina avoinna. Esimerkiksi Yle Urheilun jalkapallolähetysten asiantun-

tija Hanna Ruohomaa on kertonut nuorena treenanneensa talvisin alikulkutunnelissa (s. 149).

Olivat lähtökohdat millaiset hyvänsä, joka tapauksessa avainasia pelaajana kehittymisessä on oma motivaatio harjoitteluun. Välillä muut asiat saattavat kiinnostaa enemmän. Niissä hetkissä usein mitataan rakkaus palloon ja sen kanssa leikkimiseen. Jotta pallon voi oikeasti kesyttää, sen kanssa pitää viettää aikaa joka päivä.

Aina harjoittelu ei ole kivaa: onnistumiset tuntuvat olevan kiven alla ja uuden oppiminen tuntuu tuskalta. Niissä hetkissä mitataan pelaajan kykyä sietää vaikeita hetkiä, ja se on olennainen taito, jos tähtää huipulle. Kykyä sietää vaikeuksia mitataan varsinkin silloin, kun pelaajapolulle osuu loukkaantuminen, josta pitää itsensä kuntouttaa. Linda Sällström kertoo myöhemmin tässä kirjassa, miten selvisi kolmesta pahasta polvivammasta kolmen vuoden sisään. Hän antaa myös vinkkejä, miten loukkaantumisista selviää (s. 64).

Ei ole olemassa yhtä oikeaa pelaajapolkua eikä kukaan kulje toisten kanssa koskaan täysin samaa reittiä. Jokainen voi edetä omaa tahtiaan ja omalla tavallaan.

Omalta alueelta Suomi-paitaan

Pelaajan kehittymistä voi mitata monella tavalla: onnistuuko maalinteossa tai oman pelipaikan pelaamisessa paremmin kuin aiemmin, sujuvatko jalkapalloilijalta vaadittavat suunnanmuutosjuoksut nopeammin kuin vuotta aiemmin ja jaksaako toistaa näitä kovavauhtisia suorituksia niin pallon kanssa kuin ilman palloa ottelun alusta sen loppuun asti. Yksi tapa mitata kehittymistä on päästä pelaamaan aina vain kovempia pelejä, kohtaamaan yhä taitavampia pelaajia ja joukkueita. Suomen parhaat pyritään kokoamaan sitten mukaan maajoukkueeseen.

Tavoitteellisessa pelaamisessa Suomen Palloliitto aloittaa pelaajien kehittymisen seurannan, kun pelaajat ovat 12-vuotiaita. Kilpai-

lulliseen toimintaan panostavat seurajoukkueet voivat osallistua Palloliiton järjestämään Huuhkaja-Helmariliigaan, jossa kohdataan ensin alueellisesti muita seuroja, minkä jälkeen karsitaan pääsystä valtakunnalliseen kilpailutasoon. Helmariliigan valtakunnallisen yläloppusarjan parhaat joukkueet pääsevät edustamaan Suomea kansainväliseen turnaukseen, johon osallistuu saman ikäluokan seurajoukkueita muun muassa Ruotsista ja Tanskasta.

Helmariliigaa pelataan myös 13–14-vuotiaissa. Palloliitto on varmistanut Helmariliigassa yksittäisten pelaajien mahdollisuuden päästä pelaamaan korkeimmallakin tasolla. Valtakunnallisiin ylä- ja alaloppusarjoihin kootaan myös SPL United -joukkueet ympäri Suomea. Näin nekin pelaajat, joiden oma seurajoukkue on jäänyt valtakunnallisen tason ulkopuolelle, voivat päästä pelaamaan omalle kehitystasolleen sopivia pelejä.

Jos tähtäimessä on maajoukkue, reitti kulkee omasta kaupungista alueellisen maajoukkue toiminnan kautta valtakunnalliseen toimintaan. Palloliiton aluevalmentajat, U15-maajoukkuevalmentaja ja pelaajatarkkailijat seuraavat pelaajien kehittymistä ja otteita seuraotteluissa ja Helmariliigan peleissä ja keskustelevat seura- valmentajien kanssa. Potentiaalisia ja motivoituneita pelaajia valitaan ensimmäistä kertaa alueelliseen maajoukkue toimintaan pelaajien ollessa 14-vuotiaita. Alueita on Suomessa neljä: Etelä, Länsi, Itä ja Pohjoinen. Tapahtumiin kootaan pelaajia kunkin alueen seuroista. Alueleireillä pääsee mittaamaan omaa tasoaan oman alueen muita pelaajia vastaan harjoituksissa ja peleissä sekä tutustumaan nuorten maajoukkueiden pelitavan periaatteisiin. Leireillä valmentajina toimivat Palloliiton aluevalmentajat apunaan seurojen talentti- valmentajat. Alueellisille maajoukkueleireille pääsee mukaan noin viidesosa ikäluokan kaikista tyttöpelaaajista. Tällä pyritään varmistamaan se, että mahdollisimman moni pääsisi oppimaan kansainvälistä vaatimustasoa ja näyttämään kykyjään pelaajatarkkailijoille.

Ensimmäinen tyttöjen maajoukkue kootaan alueellisesta maa-

joukkuetoiminnasta valituista 15-vuotiaista pelaajista. Tällä nuorimmalla maajoukkueellakin on jo ohjelmassaan kansainvälinen turnaus. Euroopan jalkapalloliiton UEFA:n järjestämään UEFA Development -turnaukseen osallistuu Suomen lisäksi kolme muuta eurooppalaista maata. Näissä turnauksissa Suomi on päässyt kohtaamaan muun muassa Espanjan, Portugalin, Kroatian ja Tšekin. Lisäksi U15-maajoukkue leireilee muutaman kerran vuodessa Eerikkilän urheiluopistolla, jossa tehdään fyysisiä testejä, harjoitellaan ja pelataan harjoitusmaaoitteluita.

Nuorten maajoukkuetoiminta jatkuu aina 19-vuotiaiden maajoukkueisiin asti. 17- ja 19-vuotiaiden maajoukkueet kilpailevat pääsystä mittelemaan Euroopan mestaruudesta lopputurnauksissa. Pääsystä kahdeksan joukkueen lopputurnauksiin karsii noin 50 Euroopan maata, joten kilpailu on erittäin kova. Suomi on selviytynyt 17-vuotiaissa tyttöissä EM-lopputurnaukseen kaksi kertaa. Vuonna 2018 sijoitus oli kolmas, mikä avasi reitin MM-kisoihin Uruguayhin. Joukkueessa pelasi silloin vuonna 2001 syntyneiden ikäluokka; nykyisistä helmareista mukana olivat Katariina Kosola, Joanna Tynnilä, Oona Siren, Emmi Siren, Vilma Koivisto ja Dana Leskinen.

Myös 19-vuotiaissa Suomi on ollut EM-lopputurnauksessa kaksi kertaa. Vuosina 2005 ja 2013 sijoitus oli kolmas, mikä tarkoitti selviytymistä 20-vuotiaiden MM-kisoihin. Näin vuonna 2014 pelatut MM-kisat koki joukkuetta valmentanut Marianne Miettinen:

Neljän joukkueen lohossa olivat Pohjois-Korea, Ghana, emäntämaa Kanada ja me. Kohtasimme ensimmäisessä ottelussa Pohjois-Korean: pieniä, teknisiä, vikkeliä pelaajia ja pelin vauhti aivan muuta kuin mihin olimme tottuneet. Hävisimme ottelun 2–1. Toisessa pelissä pääsimme pelaamaan emäntämaa Kanadaa vastaan Toronton kansallisstadionilla. Stadion oli tupaten täynnä ja katsomossa 16 500 silmäparia. Suomen lipun noustessa salkoon tuli kyöneleet silmiin, niin upealta tuntui se, että saimme edustaa Suomea ja

jotenkin kaikki vuosien työ jalkapallon eteen konkretisoitui siinä hetkessä. Kentän laidalta jos yritti antaa ohjeita vain muutaman metrin päässä pelanneelle laitapuolustajalle, hän ei kuullut mitään – katsomon pauhu oli niin kova.

Menimme ensimmäisellä jaksolla 2–0 johtoon. Ensimmäisen maalin viimeisteli vain kolmen pelatun minuutin jälkeen Kaarinasta lähtöisin oleva Juliette Kempfi. Toisen kerran hän onnistui maalinteossa 21 minuutin kohdalla. Heti toisen jakson alussa fyysinen ja juoksuvoimainen Kanada kavensi tilanteeksi 2–1. Yleisön vielä juhliessa kavennusmaalialue he tasoittivat lukemiin 2–2, se oli todellinen shokkialku toiselle puoliajalle. Sen jälkeen peli tasaantui, mutta emme onnistuneet maalinteossa. Vielä noin 10 minuuttia ennen ottelun loppua Kanada viimeisteli 3–2 voittomaalin. Tappio oli meille todella karvas ja olo oli jotenkin epäuskoinen. Miten tässä näin kävi?

Viimeisessä pelissämme kohtasimme Ghanan ja hävisimme niukasti 2–1. Maalimme viimeisteli Ria Öling. Kisaurakka päättyi kolmen tiukan tappion myötä alkulohkoon.

Nykyisistä helmareista joukkueessa pelasivat muun muassa Emma Koivisto, Natalia Kuikka, Nora Heroum, Ria Öling, Adelina Engman ja Sanni Franssi. Monen pelaajan uralle se oli tosi tärkeä turnaus. Todella kovia kansainvälisiä pelejä, joissa pelaajat pääsivät kokemaan sen, missä ovat hyviä mutta myös mitä pitää kehittää. He saivat myös näkyvyyttä ulkomaisten seurojen suuntaan. Kaikki nuo edellä mainitut pelaajat ovatkin päätyneet ulkomaille ammattilaisjalkapalloilijoiksi ja tehneet jo nyt hienon uran.

Nuorten maajoukkue toiminnasta seuraava askel on 23-vuotiaiden naisten maajoukkue tai suora hyppy naisten maajoukkueeseen Helmareihin, kuten esimerkiksi Oona Seveniukselle kävi. Esimerkiksi Helmareiden ja Tottenhamin keskikenttäpelaaja Olga Ahtinen on ollut mukana kaikissa vaiheissa alueellisesta maajoukkue toiminnasta naisten maajoukkueeseen asti.